

УДК 37.378

**БИНДІНА Тетяна Владиславівна**  
вчитель початкових класів Черкаської  
спеціалізованої школи I-III ступенів №13,  
спеціаліст вищої категорії, «старший учитель»  
e-mail: kostenko@school13.ck.ua

## РОЗВИТОК В УЧНІВ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

***Анотація.** У статті висвітлюється розвиток в учнів мотивації до вивчення української мови, опанування найважливіших функціональних складників мовної системи; формування навичок каліграфічного письма, умінь вчитися.*

***Ключові слова:** учень, вчитель, мова, освіта.*

**Постановка проблеми.** Відповідно до освітньої галузі «Мови і літератури» Державного стандарту початкової загальної освіти навчальний предмет «Українська мова» будується за такими змістовими лініями: мовленнєвою, мовною, соціокультурною, діяльнісною.

У навчанні письма необхідно формувати координацію дій рухового і зорового аналізаторів, графічні навички письма (правильне, чітке зображення букв, їх поєднань, плавне письмо складів, слів, невеликих речень у темпі, відповідному індивідуальним можливостям учнів); дбати про засвоєння гігієнічних правил, яких слід дотримуватися під час письма [1].

Важливо навчити молодших школярів організувати свою навчальну діяльність, сформувавши в них почуття відповідальності за виконане завдання, готовність самостійно працювати з новим, доступним за складністю навчальним матеріалом, мати власну думку з приводу обговорюваних питань, обґрунтовувати її [2].

**Мета статті.** Розвивати в учнів мотивацію до вивчення української мови, опанування найважливіших функціональних складників мовної системи; формувати навички каліграфічного письма, умінь вчитися.

**Виклад основного матеріалу.** Подаємо урок з української мови у першому класі.

**Тема.** Письмо рядкової букви г («ге»)

**Мета:** навчити писати рядкову букву г («ге»), правильно з'єднувати її з іншими літерами; збагачувати словниковий запас учнів, удосконалювати вміння робити звуковий аналіз, відгадувати загадки, складати речення із запропонованими словами; розвивати творче мислення, увагу, мовлення учнів; виховувати повагу до праці, бажання охороняти і любити природу.

**Тип уроку.** Урок засвоєння нових знань

**Обладнання.** Плакат «Як правильно сидіти за партою» презентація до уроку, зразки написання букв, картки з буквами

### Хід уроку

#### I. Організаційний момент

1. Любі діти,

Всі за парти ми сідаємо,

Працювати починаємо.

2. Правила сидіння за партами

Сядьте рівно, ноги поставте на підлогу, обидві руки покладіть на парту. Зошит покладіть перед собою. Лівою рукою підтримуйте його.

3. Розгляньте плакат

- Кого ви бачите на ньому? (*Хлопчика і дівчинку*) Вони показують нам, як треба сидіти за партами під час письма.

Сидіти треба зручно, ноги тримати на підлозі повною ступнею, спинку тримати рівно, голову треба нахилити вліво і вниз так, щоб бачити написане в зошиті, лікті покласти на парту. Між партою і грудьми повинна бути відстань на ширину долоні.

#### II. Повідомлення теми і завдань уроку. Мотивація навчальної діяльності

1. Загадка.

Через землю пройшов, шапочку знайшов. (*Гриб*)

- Яка перша буква у слові –відгадці?

- Який це звук? (*приголосний*)

## **2.Робота в зошиті**

1. Зошит свій я розгортаю,

Та під нахилом кладу,

Ручку я ось так тримаю.

Сяду рівно, не зігнуся

Буду я писати вправно,

До роботи я берусь.

2.Зробіть звукову модель слова в зошиті (*ст.8*)

- штрихування гриба у зошиті (*ст.8*)

(Згадати, що штрихувати потрібно, починаючи ліворуч, рухаючись праворуч)

3. Розглянути малюнки грибів.

- Які з цих грибів їстівні?

- А які отруйні?

- Що потрібно знати, збираючи гриби?

- А який ви хочете створити гриб-отруйний чи їстівний?

- Розфарбуйте його за бажанням.

## **4.Читання вірша Г.Чубач**

1. З'ясування значення незрозумілих слів

Заблукав-загубився

Кепські-погані

Глянув-подивився

2. Читання вірша хором

3. Відшукування слів з буквою «ге»

4. Складання речень про гриби

## **5. Хто із літер головний? Казка про абетку**

Валентина Черняєва

Донечці сказала мати:

«Доню, букви час вивчати.

Підеш восени до школи».

«Я вже знаю! Від Миколи.

Старший брат «Абетку» дав

І про букви розказав.

А коли лягла я спати,

Стали букви розмовляти.

Ось послухай, як вони

Сперечались в моїм сні.

«Я – казала буква А, –

В алфавіті – головна!

Подивіться на слова,

Всі вони на букву А:

Авторучка, адвокат,

Анекдот, аеростат,

Академік, альпініст,

Апарат, аквалангіст,

Апельсин і аромат,

Адмірал і автомат».

«Я теж байдики не б'ю,

Хоч і другою стою, –

**Б** образливо казала

Та свої слова назвала. –

Бублик, бук, бур'ян, буряк,

Буква, борщ, бузок, будяк,  
 Ще – будильник та буфет,  
 Бронза, брунька і букет.  
 Ні, не згодна я з тобою,  
 Хочу бути головною».

«Я в абетці теж вагома  
 Та в словах усім відома,  
 Перше місце, головне  
 Хочу я зайняти – **В**.  
 У словах я – відкриття,  
 Вересень, вага, взуття,  
 Вітер, вишня, вікторина,  
 Вовк, веселка та вітрина,  
 Вузол, вулиця, весілля,  
 Вертоліт, відро, вугілля».

«Маєш слів своїх немало, –  
 Тихо буква **Г** сказала, –  
 Розправляй обидва вуха  
 Та мої слова послухай.  
 Маю теж я що сказати.  
 Та не смій переривати!  
 Ось мої слова: гвіздок,  
 Гречка, гайка і гудок,  
 Грудень, гай, годинник, гак,  
 Груша, гойдалка, гусак.  
 Ви, люб'язні, неправі,  
 Підкоряйтеся мені,  
**Г** насправді головна,  
 А ні Б, ні В, ні А!»

- Всі букви в абетці важливі, але для нас сьогодні головна - буква **г** («ге»).

### **III. Ознайомлення з буквою г**

#### **1. Слово вчителя**

- Сьогодні на уроці ми навчимося писати рядкову букву **г** («ге»), зрозуміємо, як правильно з'єднувати її з іншими літерами, зустрінемо нові слова та з'ясуємо їхнє значення.

- Назвіть назви ліній у зошиті. (Верхня лінія робочого рядка, нижня лінія робочого рядка, верхня міжрядкова лінія, нижня міжрядкова лінія)

- Подивіться на рукописну рядкову літеру. Що чи кого вона вам нагадує? (*Гачок, хвиля, черв'ячок*)

- Рядкова літера **г** («ге») складається з одного елемента: короткої прямої, заокругленої вгорі і внизу.

#### **2. Тренувальні вправи у повітрі**

#### **3. Пальчикова гімнастика**

1. Коливайте ручкою, утримуючи її вказівним і великим пальцями.
2. Обертайте ручку пальцями правої руки.
3. Поставте ручку кулькою на парту, тримаючи за протилежний кінець, потім спустіться пальцями до кульки.
4. Підніміть і поверніть у повітрі ручку так, щоб кулька опинилася вгорі.
5. Поставте ручку на парту протилежним від кульки кінцем. Потім спустіть пальцями від кульки вниз. Повторіть декілька раз.
6. Зробіть колові оберти кистю.

#### **4. Написання рядкової букви г («ге»)**

Рядкову букву **г** («ге») починаємо писати трохи нижче верхньої рядкової лінії, заокруглюємо праворуч, торкаємось верхньої рядкової лінії і ведемо коротку

пряму похилу лінію, трохи не доводячи до нижньої рядкової лінії, пишемо заокруглення вправо вгору, доводячи його до середини робочого рядка.

Пишемо під рахунок і-раз, і-два.

Діти обводять букви, подані пунктиром, тоді самостійно дописують рядок.

### **5. Письмо слів з буквою г («ге»)**

– Прочитайте слова. Що вони означають?

Гопак – український народний танець запорозького походження.

Глина – гірська порода, яка в поєднанні з водою використовується у будівництві, гончарстві, скульптурі.

*го гопак*

*гак*

*гусак*

*глина*

### **6. Фізкультхвилинка**

Клас припиняє, настала тиша

Вже давно ніхто не пише.

Треба паузу зробити,

Щоб здоров'ячко зміцнити.

Стали, сіли,

Сіли, стали.

Поробили різні вправи,

На сусіда подивились,

Усміхнулись, звеселились,

Й до роботи знову взялись.

### **7. Списування речення.**

– Прочитайте з'єднані слова. Яке речення утворилось?

- Скільки слів у реченні?

- Назвіть слова, які починаються на літеру г. Яке найдовше слово? (*Гарбуз*)

– Як писати перше слово в реченні?

– Який розділовий знак будемо ставити в кінці речення?

- Спишіть речення, роз'єднавши слова.

*Нагородігарнігарбузи.*

*На городі гарні гарбузи.*

### **8. Розминка для пальчиків**

Ми писали, ми трудилися -

Наші пальчики втомилися,

А щоб краще нам писати,

Варто пальці розім'яти.

Руки кілька раз струсемо

І писати знов почнемо.

Відпочивши, дружно враз

Прийшов до праці клас.

## **IV. Закріплення вміння розпізнавати і писати рядкову букву г («ге»)**

### **1. Гра «Відгадай букву»**

#### **Робота в парах**

Один одному діти по черзі дають картки з наждачного паперу і кожен з заплющеними очима, обмацуючи, має визначити, яка це буква.

### **2. Письмо пальчиком по спині сусіда**

Діти «пишуть» пальчиком на спині сусіда певну букву, а той повинен відгадати, що це за буква.

### **3. Письмо слів з буквою г («ге») у вільних рядочках прописів**

Діти записують відгадки загадок у зошит і виконують звуковий розбір слів.

Росте під хворостом,

до гори хвостом. (*Огірок*)

Чорномазий, білодзьобий,

Він за плугом важко ходить,

Черв'ячків, жучків знаходить –  
 Сторож вірний, друг полів,  
 Перший вісник теплих днів. (**Грак**)  
 Реве віл на сто гір, на сто кроків, на сто потоків. (**Грім**)  
 Сім соколят на одній постелі сплять. (**Гніздо**)  
 – Поділити слова на склади.  
 – З одним із слів скласти речення. (**Прилетіли граки**)

#### V. Підсумок уроку

– Яку букву ви вчилися писати на уроці?  
 – Який звук вона позначає?  
 – З яких елементів складається?  
 – Які слова зустріли на уроці, що починаються на літеру г («ге»)?  
 – Зберіть слово – і ви отримаєте винагороду за хорошу роботу на уроці.

#### ДОЦІЛОМ (**Молодці**)

– Так, ви дійсно сьогодні – Молодці! [3].

**Висновки.** Реалізація принципу «від звука до букви» передбачає аналітико-синтетичний метод навчання грамоти. Це означає, що учні повинні спочатку навчатись виконувати різні аналітико-синтетичні дії зі звуками мовлення, що є базовим умінням для формування навичок читання і письма. Важливо навчити молодших школярів організувати свою навчальну діяльність, сформувані в них почуття відповідальності за виконане завдання, готовність самостійно працювати з новим, доступним за складністю навчальним матеріалом, мати власну думку [4].

#### Список використаної літератури

1. Вашуленко М.С. Навчання грамоти в 1 класі / М.С.Вашуленко. – Київ: «Освіта», 2012. – 146 с.
2. Будна Н.О. Уроки навчання грамоти: посібник для вчителя / Н.О.Будна, Н.Я.Походжай, Н.Б.Шост. – Тернопіль: Богдан, 2011. – 231 с.
3. Бардакова Ю.Є. Навчання грамоти (письмо) / Ю.Є.Бардакова, О.В.Грабар. Ю.В.Афанасенко, О.В.Лебедева.- Харків: Основа, 2011. – 143 с.
4. Володарська М.О. Навчання грамоти (письмо) / М.О.Володарська, Н.С.Вашуленко, О.В.Вашуленко. – Харків: Основа, 2015. – 96 с.

#### References

1. Vashulenko, M.S. (2012) Literacy in grade 1 / M.S.Vashulenko. Kyiv: "Education", 146 .
2. Budna, N.O. (2011) Lessons literacy, teacher guide / N.O.Budna, N.Ya.Pohodzhay, N.B.Shost. Ternopil Bogdan, 231.
3. Bardakova, Y.E. (2011) Literacy (writing) / Yu.Ye.Bardakova, O.V.Hrabar. Yu.V.Afanasenko, O.V.Lebedyeva. Kharkov: Basis, 143.
4. Volodarska, M.O. (2015) Literacy (writing) / M.O.Volodarska, N.S.Vashulenko, O.V.Vashulenko. Kharkov: Basis, 96.

#### BYNDINA Tetiana Vladislavivna,

primary school teacher, Cherkassy specialized school of I-III №13,  
 specialist of the highest category, "senior teacher"  
 e-mail: kostenko@school13.ck.ua

#### DEVELOPMENT OF STUDENTS' MOTIVATION TO LEARN UKRAINIAN LANGUAGE

**Summary.** *The article highlights the development of students' motivation to learn Ukrainian, mastering the critical functional components of language system; the skills calligraphic writing, ability to learn.*

*It is important to teach younger pupils organize their learning activities, create a sense of responsibility for the task, willingness to work independently with a new, accessible on the complexity of educational material, have their own opinion on the issues discussed, justify it.*

*The principle of "sound of the letter" provides analytic-synthetic method of teaching literacy. This means that students must first learn to perform various analytical and synthetic steps with the sounds of speech, which is a basic skill to the skills of reading and writing. It is important to teach younger pupils organize their learning activities, create a sense of responsibility for the task, willingness to work independently with a new, accessible on the complexity of educational material, have their own opinion.*

**Keywords:** *student, teacher, language, education.*

Одержано редакцією 09.02.2016  
 Прийнято до публікації 11.02.2016